herpy

PILGIFTSGRODOR

Samaná Poison Frog

Andinobates daleswansoni

Andinobates daleswansoni är en liten, dagaktiv pilgiftsgroda på 18-20 mm med knallrött huvud och framkropp och brun bakkropp. Den finns bara i molnskogen på Cordillera Central i Caldas i Colombia. Arten är hotad och hålls knappast, så skötseln bygger på livsmiljöns svala, våta bergsklimat.

Familj: Dendrobatidae Tidigare namn: *Ranitomeya daleswansoni*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**18-20 mm** nos-kloaklängd
Livslängd	**5-10 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Bergsskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fångenskap	**Inget** Uppfödda djur. Viltfångade djur kan behålla giftet länge
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**18-22 °C**
Temperatur, natt	**14-17 °C**
Luftfuktighet	**85-100 %**
Vatten	**Ingen vattenskål**
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodynglen bärs till vatten**
Äggläggning	**På marken**
Ägg per läggning	**1-2**
Kläckning	**16-24 dagar**
Larvtid	**108-152 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Alger/växter och färdigfoder**
Yngelvård	**Bär grodynglen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Starkt hotad (EN)**

Om arten

Andinobates daleswansoni är en liten pilgiftsgroda. Hanarna mäter omkring 18 mm och honorna 19-20 mm från nos till kloak. Huvud och framkropp är skarpt röda, resten av kroppen är brun med mörkare och ljusare teckning, och en del djur har gulorange fläckar baktill och på bakbenen. Ögonen är stora med svart iris, och tårna har små hängskivor, minst på bakfötterna. Första och andra tån är delvis hopvuxna, så foten ser ut att bara ha fyra tår. Det är mycket ovanligt hos grodor, och bland pilgiftsgrodorna delar arten draget med *Andinobates dorisswansonae*, som är svart eller mörkbrun med röda, orange eller gula fläckar. *Andinobates opisthomelas*, som lever tillsammans med arten i den nedre delen av dess höjdutbredning, är rödorange utan fläckar.

Arten beskrevs 2006 och har tidigare stått som *Ranitomeya daleswansoni*. Artnamnet hedrar Dale Swanson, som arbetade för att bevara naturen i Anderna. Livslängden i fångenskap har inte dokumenterats; siffran i rutan är lånad från besläktade, små pilgiftsgrodor.

Hudgift: pilgiftsgrodor bildar inte själva sitt gift, utan tar upp alkaloider från små leddjur i födan, och uppfödda djur utan giftiga foderdjur är utan gift. Giftets styrka hos *A. daleswansoni* har inte dokumenterats. Grodorna bör inte hanteras, och händerna tvättas efter arbete i terrariet.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

Utbredning och livsmiljö

Andinobates daleswansoni finns bara i Colombia, på Cordillera Central i departementet Caldas, i området runt nationalparken Selva de Florencia. Utbredningen är mycket liten, och de flesta kända djur lever i nationalparken, som är det enda skyddade området där arten förekommer.

Arten är bedömd som starkt hotad (EN) på IUCN:s rödlista, eftersom skogen avverkas för jordbruk och betesdrift.

> **Naturlig utbredning:** Colombia.

LIVSMILJÖ

Andinobates daleswansoni lever i de fuktigaste delarna av undervegetationen i orörd och sekundär molnskog, 1.800-2.500 m över havet. Den kan också klara sig i delvis avverkad skog när det finns orörd skog i närheten. Grodorna håller sig i lövstreckan och behöver hål och andra gömställen på skogsbotten. Honan lägger äggen i lövstreckan, och grodynglen lever i vatten i bromeliornas bladtrattar. Grodyngel ses året runt, så arten leker troligen under hela året.

På omkring 1.800 m lever arten tillsammans med *Andinobates opisthomelas*. Temperaturen har inte mätts i artens livsmiljö, men molnskog på den här höjden är sval och våt året runt.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Andinobates daleswansoni*, och arten hålls knappast i fångenskap. Skötseln bygger på livsmiljön: sval, våt molnskog med tjockt lövskikt, många gömställen och bromelior. *Andinobates opisthomelas* lever i samma område. Den närmaste arten med erfarenheter från fångenskap är *Andinobates bombetes*, som också lever i sval bergsskog i Colombia; siffrorna för avel och uppfödning är lånade därifrån.

Ett terrarium på 45 × 45 × 45 cm räcker för ett par. Använd ett dräneringsskikt av lecakulor, ett skiljenät och en botten av kokosfiber, skogsjord och sphagnum. Lägg ett tjockt lövskikt ovanpå, och gör gömställen med korkrör och barkbitar. Plantera mossa, ormbunkar och tillandsior, och sätt in minst en bromelia med vatten i bladtrattarna åt grodynglen. En låg skål med fuktig skogsjord är ett bra ställe för äggen. Luften ska röra sig svagt genom en ventilationsremsa så att den inte står stilla.

TEMPERATUR

Temperaturen har inte mätts i artens livsmiljö. 18-22 °C på dagen och 14-17 °C på natten passar för molnskog på 1.800-2.500 m höjd. Arten tål värme dåligt, och längre tid över 25 °C belastar djuren. Det ska inte finnas någon värmeplats. Under en varm sommar ska terrariet stå i ett svalt rum eller ha kylning. Vinterdvala har inte dokumenterats och behövs inte.

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska vara 85-100 %. Spraya löv och växter ordentligt en eller två gånger om dagen med regnvatten eller osmosvatten, eller använd ett dimsystem på timer. Botten ska vara fuktig men inte stående blöt. Små grodor torkar snabbt ut i torr luft, så kontrollera luftfuktigheten med en hygrometer nära botten.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Arten ska inte ha någon vattendel. Djuren får fukt från löv, växter och sprayning. Grodynglen växer upp i vatten i bromeliornas bladtrattar. Använd regnvatten eller osmosvatten utan tillsatser, och använd aldrig tvål eller rengöringsmedel i terrariet, eftersom amfibier tar upp ämnen genom huden.

LJUS OCH UVB

Ge 10-12 timmars ljus om dagen från LED, så att växterna trivs. Molnskogens undervegetation är skuggig, så ljuset ska inte vara starkt, och djuren ska kunna söka skugga. Något behov av UVB har inte dokumenterats; en svag UVB-lampa (Ferguson-zon 1) är valfri.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Andinobates daleswansoni mäter bara 18-20 mm och äter små leddjur som hoppstjärtar och små bananflugor. Ge foder varannan dag, pudra foderdjuren med kalk de flesta gångerna och med vitaminer med D3 1 gång i veckan. Håll egna kulturer av hoppstjärtar och bananflugor så att det alltid finns foder. Vad arten äter i naturen har inte dokumenterats; pilgiftsgrodor tar främst myror och kvalster.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är dagaktiv och lever på marken i lövstreckan, där den använder hål och gömställen. Revirbeteende och läten har inte dokumenterats. Ett par kan hållas tillsammans i ett terrarium på 45 × 45 × 45 cm. Grodorna bör inte hanteras, eftersom huden är känslig. Vid rengöring flyttas djuret i ett glas med fuktig mossa.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Honorna (19-20 mm) är något större än hanarna (omkring 18 mm). Åldern vid könsmognad har inte dokumenterats. Ett säkert par får man bäst genom att föda upp en liten grupp unga djur tills paren bildas.

PARNING

Parningen har inte dokumenterats. Arten leker troligen under hela året i naturen, så det finns ingen fast säsong eller viloperiod. Hos *Andinobates bombetes* lockar hanen honan till äggläggningsplatsen, och en grupp med något fler honor än hanar ger flest ägg. Ett par kan hållas tillsammans och få vara ifred i ett tätt planterat terrarium.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Honan lägger äggen i lövstreckan, och grodynglen lever i vatten i bromeliornas bladtrattar. Vilken förälder som bär grodynglen och hur många ägg honan lägger har inte dokumenterats. Hos *Andinobates bombetes* lägger honan 1-2 ägg åt gången, helst på fuktig skogsjord, och hanen bär grodynglen; de siffrorna är använda i rutan.

Grodynglen kan växa upp i bromeliorna eller föds upp var för sig i små bägare med rent vatten. De matas med fiskflingor i små mängder så att vattnet inte blir grumligt.

METAMORFOS

Kläcktid och larvtid har inte dokumenterats för *Andinobates daleswansoni*. Hos *Andinobates bombetes* kläcks äggen efter 16-24 dagar, och larvtiden är omkring 110 dagar med fiskflingor som foder och upp till 150 dagar eller mer med annan föda. När frambenen kommer sänks vattnet till högst grodyngelns höjd så att den lilla grodan lätt kommer upp på land.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nyförvandlade ungarna mäter omkring 12 mm (siffran är lånad från *Andinobates bombetes*). Håll dem i en liten, fuktig box med hushållspapper eller löv, en bit bark och en växt, spraya två gånger om dagen, och se till att det är god luftväxling. De första veckorna äter de hoppstjärtar; därefter kan de få de minsta bananflugorna. Pudra fodret med kalk. Först efter flera månader kan de flyttas till ett större terrarium.

Hälsa och vanliga misstag

Det finns ingen artspecifik kunskap om sjukdomar. De typiska felen hos små pilgiftsgrodor från svala bergsskogar är dessa:

- För hög temperatur: djuren sitter passiva, äter dåligt och blir mottagliga för hudsjukdomar. Kyl ner terrariet.
- För torr luft: huden blir matt, och grodan tappar vikt. Spraya oftare, och kontrollera botten.
- Stillastående luft och för vått löv: mögel och hudinfektioner. Se till att det finns svag ventilation.
- Magra djur som slutar äta, eller djur med hudförändringar: kontakta en veterinär med kunskap om amfibier.

Arten är hotad och finns bara i ett litet område, så djur får aldrig tas från naturen.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.